

оптимального мікроклімату в неопалюваних приміщеннях і підвищення відтворювальних та продуктивних якостей тварин.

V.M. Voloshuk, L.G. Peretyatko, D.D. Chertkov, Y.P. Krytsya, B.D. Chertkov. Sows maintenance in a reproduction shop under low cost technology conditions.

Effective, highly profitable alternative technology of the single –phase pig growing with the use of the suggested universal technological equipment to provide optimum microclimate in farm buildings without heating, organization of regulated seasonal furrows has been worked out on the basis of the experimental research work.

УДК 636.4.085

Сагло О.Ф., зав. лабораторії наукових досліджень з питань

інтелектуальної власності і маркетингу інновацій

Перетяцько Л.Г., провідний науковий співробітник

Мікрюков О.В., науковий співробітник

Конкс Т.М., молодший науковий співробітник

Павленко О.М., провідний фахівець

Говейко Т.С., провідний фахівець

Інститут свинарства і агропромислового виробництва НААН

Квілінський Я.В., магістр

Полтавська державна аграрна академія

ТЕХНОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ ЛІТНЬО-ТАБІРНОГО УТРИМАННЯ СВИНЕЙ

Рецензент – доктор сільськогосподарських наук Д.Д. Чертков

У статті висвітлені питання щодо технології та економічної ефективності утримання різних вікових та виробничих груп свиней в умовах літніх таборів. Наведені особливості утримання підсисних та холостих свиноматок, ремонтного і відгодівельного поголів'я свиней в умовах таборів. Звернуто увагу на доцільність поєднання табірною утримання з пасовищним. Табірно-пасовищне утримання в умовах експерименту позитивно вплинуло на економічну ефективність свинарства в цілому по господарству. Чистий прибуток від реалізації свинини склав 17,6% від загального чистого прибутку, одержаного у тваринництві.

Постановка проблеми. У підвищенні ефективності галузі тваринництва літньо-табірне утримання тварин в більшості регіонів України традиційно стало невід'ємною частиною технології виробництва м'яса і молока.

На жаль, в останні роки, організації табірною утримання тварин, зокрема, свиней, помітно стали менше приділяти уваги.

Відомо ж, що весняно-літньо-осінній період дає змогу без значних капіталовкладень одержати більше порослят і телят для громадських потреб і реалізації їх населенню, максимально використати у раціонах найдешевші і найбільш повноцінні зелені корми. За їх рахунок можна замінити для свиней дефіцитні концкорми до 30-35% від загальної поживності і навіть більше. Поряд з цим утримання тварин у літниках дає змогу істотно зміцнити їх здоров'я, підвищити продуктивність, якісніше провести

профілактичний ремонт та підготовку приміщень, забезпечити повну готовність до наступної зимівлі.

Аналіз основних досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання проблеми. Проведеними раніше дослідженнями встановлено зазначені вище та інші переваги літньо-табірного утримання свинопоголів'я (1, 2, 3).

Треба враховувати при цьому і той факт, що через дефіцит, як правило, в багатьох господарствах зернофуражу, із зимівлі тварини виходять ослабленими, а саме в зелені вони знаходять те, чого обмаль або взагалі бракує в кормах: це білки, вітаміни, мікроелементи та інші біологічно активні речовини.

Добре реагує на літньо-табірне утримання свинопоголів'я. У свиноматок, як правило, підвищуються відтворювальні функції на 20-25 відсотків, підвищується і молочність. Потомство від таких маток народжується більш здоровим та життєздатним.

Кращою продуктивністю відзначаються за таких умов і кнури-плідники.

Особливо благодійний вплив на організм поросят має літнє табірно-пасовищне утримання. Регулярний моціон, сонце, світле повітря – цей комплекс цілющих природних факторів дає змогу виростити міцних та здорових поросят, здатних до високої інтенсивності росту при їх подальшому вирощуванні для відгодівельних чи відтворювальних цілей. Проте в літературних джерелах недостатньо висвітлені питання щодо особливостей літньо-табірного утримання різних вікових та виробничих груп тварин, а також економічних переваг такого технологічного заходу. Тому в своїй роботі ми більше звернули увагу саме на ці питання.

Мета досліджень і методика їх проведення. Експериментальні дослідження по відпрацюванню технологічних елементів літньо-табірного утримання свиней та визначення його переваг проводили безпосередньо в господарствах Полтавського і Миргородського районів Полтавської області.

Для підсисних свиноматок використовували табори, збудовані за стаціонарним принципом (рис. 1 і рис. 2).

Утримання таких маток є індивідуальне. Важливо, щоб тварини на випадок негоди мали сховище, зокрема, поросята – окремі відділення для підгодівлі в станках, а поряд з табором було організоване культурне пасовище багаторічних трав та їх суміші з відповідними злаковими культурами, коренеплодами.

Для групового утримання інших вікових і виробничих груп свиней обладнують табори (простішої конструкції) з тіншовими навісами та обнесеними огорожею вигульними майданчиками. Але для холостих свиноматок і ремонтних свинок на вигульному дворіку обов'язково влаштовували парувальний манеж з навісом від сонця і негоди (рис. 3).

У господарстві Полтавського району на дослід підібрали відгодівельний молодняк і сформували за принципом аналогів дві групи. Перша з них (дослідна) утримувалась в літньому таборі, а друга (контрольна) – в стаціонарному приміщенні. Годівля, згідно існуючих зоотехнічних норм, була однаковою в обох групах. Використовували корми місцевого виробництва, надаючи перевагу соковитим і зеленим кормам (цукровий буряк, кабачки, картопля, зелена маса люцерни, гичка цукрових буряків). Раціон містив у собі 2,72 кормової одиниці і 224 грами перетравного протеїну. Середньодобове споживання концкормів становило 1 кг.

У господарстві Миргородського району побудували літній табір практично для всього свинопоголів'я.

Його спорудили з місцевих матеріалів на невеликому схилі з обох боків лісосмуги за 15 кілометрів від села. Місце для табору було погоджено з ветеринарною службою. Територію табору огородили і розбили на сім загонів відповідно до вікових та виробничих груп свиней; для холостих і порослих свиноматок, поросят на дорощенні та ремонтного молодняку. В негоду чи спеку свині можуть заховатися під спеціально зробленими навісами. Підсисним свиноматкам з поросятами, крім стаціонарних станкомісць, обладнали добротні дерев'яні пересувні будиночки.

У кожний загін завезли соломку, на якій тварини охоче відпочивають після випасання.

Для обслуговуючого персоналу поставили два пересувні вагончики.

Враховуючи порівняно невелику кількість середньорічного поголів'я – 3320 голів, у тому числі 200 основних свиноматок миргородської породи, у господарстві практикують турову систему опоросів. Порослих свиноматок за 10-12 днів до опоросу виділяють із групових загонів і розміщують в індивідуальних станках під навісом чи в окремих пересувних будиночках.

Результати досліджень. Основою табірної утримання тварин є зелений конвеєр. Він гарантує безперервне забезпечення зеленими та соковитими кормами з ранньої весни і до кінця табірної утримання. Їх безперервне виробництво у господарстві організували за рахунок озимого жита (кінець квітня – початок травня), багаторічних бобових культур, кукурудзи, гарбузів, коренеплодів, відходів рільництва та овочівництва.

Свинопоголів'я в літній табір завезли на початку травня. Для нього виділили 84 гектари багаторічних трав – люцерни, еспарцету, конюшини. Посіви трав розбили на 6 рівних загонів із розрахунком випасання тварин, сформованих в окремі технологічні групи, протягом 5-6 днів у кожному з них. Випасали тварин за допомогою електропастухів.

В одній кормовій групі утримували різну кількість свиней: холості і порослі матки – 60-70 голів, підсисні матки з порослятами – 30-35, відлучені порослята – 150-200, ремонтний молодняк – 80-100, свині першого періоду відгодівлі – 100-120.

При організації зеленого конвеєру виходили з розрахунку потреби в зеленій масі різних груп тварин: приблизно 10-12 кілограмів на день дорослому поголів'ю та 4-8 кілограмів молодняку. Для випасання основної свиноматки зі шлейфом досить 0,4-0,5 гектара посіву.

Найбільш ефективним для свиней є цілосезонне використання багаторічних трав з підстраховкою в період з 20 травня по 3 червня горохо-вівсяно-ячмінною сумішшю, а в осінній період – випасання на коренеплодах, згодовування гарбузів, кукурудзи. Саме тому поблизу табору було виділено 50-гектарну площу під кормові буряки, 30 гектарів – гарбузів, і 60- кукурудзи. Ці корми становили восени основу в раціонах тварин.

Випасали свиней за складеним зоотехнічною службою графіком: уранці – з 7.00 до 11.00 – ввечері – з 17.00 до 20.00.

Крім цього, тварин підгодовували сумішкою концентратів і зелених кормів майже в рівних співвідношеннях, яку готували кормокухні свиноферми. Підсисним свиноматкам давали по 2,5 кілограма концентратів, холостим і порослим – 1,2 ремонтному молодняку та відгодівельному поголів'ю – по 0,8-1,0, порослятам-сисунам – 0,3, а відлученим – 0,8 кілограма. Порослих маток підгодовували раз на добу в період між випасанням, підсисних – двічі: вранці і ввечері до випасання. Інші вікові групи тварин також 2 рази, але після випасання, що забезпечує краще використання травостою.

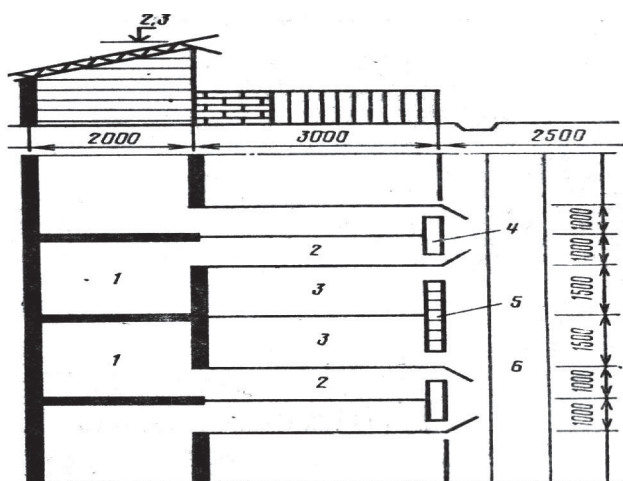
Для відгодівельного поголів'я можлива і одноразова підгодівля.

Результати одержані в кінці досліду в господарстві Полтавського району засвідчили про істотно більш високу інтенсивність росту молодняка свиней, який утримувався в табірних умовах. Так, середньодобовий приріст їх живої маси склав 500 г проти 425 г у ровесників, що перебували на фермі. Затрати кормів на кожний кілограм приросту живої маси досягли 5,14 к.од. по дослідній групі тварині 6,04 – по контрольній, у т.ч. відповідно концкормів – 2,14 і 2,52 кг, перетравного протеїну – 482 і 567 г.

Суттєві переваги літньо-табірної утримання одержані і в господарстві Миргородського району.

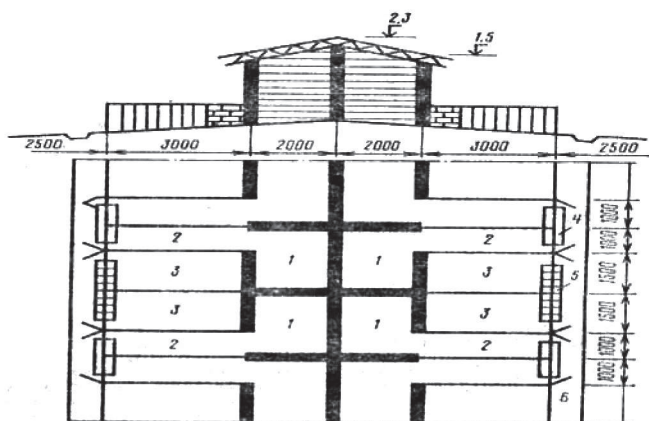
Використання зелених і соковитих кормів до 35 процентів за поживністю значно підвищило смакові якості та біологічну повноцінність раціону свиней, істотно зросла і їх продуктивність.

Завдяки часу на виробництво 1 центнера свинини у таборах зменшилися на 14,4 людино-години, а витрати концкормів – на 2,6 центнера. Майже в 2,5 рази збільшилося навантаження на одну свинарку, а заробітна плата зросла на 44 проценти.

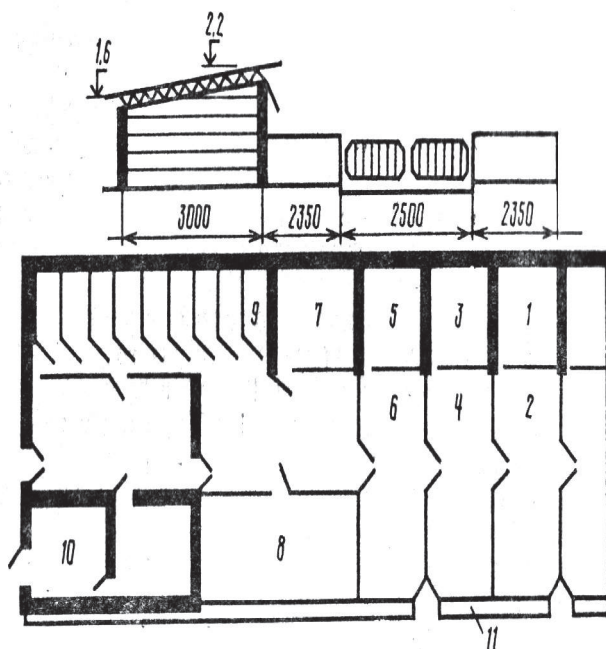
Рис. 1. Літній табір для підсисних свиноматок з поросятами (з односхилою покрівлею):

1 – будиночок для матки з поросятами (зона лігва); 2 – вигульний дворик («солярій» свиноматки); 3 – підгодівельне відділення та «солярій» для поросят; 4 – годівниця для свиноматки; 5 – годівниця для поросят; 6 – кормогноєвий прохід.

Рис. 2. Літній табір для підсисних маток з поросятами (з двосхилою покрівлею):

1 – будиночок для матки з поросятами (зона лігва); 2 – вигульний дворик («солярій» свиноматки); 3 – підгодівельне відділення та «солярій» для поросят; 4 – годівниця для свиноматки; 5 – годівниця для поросят; 6 – кормогноєвий прохід.

Рис. 3. Літній табір для холостих маток і ремонтного молодняку:

1 – станок для ремонтного молодняку (лігво); 2 – вигульна частина станка для ремонтного молодняку; 3 – станок для холостих свиноматок; 4 – вигульна частина станка для холостих свиноматок; 5 – станок для утримання кнурів; 6 – частина станка для утримання кнурів; 7 – станок для виявлення у свиноматок рефлексу нерухомості з допомогою кнур-пробника; 8 – станок-накопичувач для свиноматок із зовнішніми ознаками статевого збудження; 9 – індивідуальні станки для осіменіння (парування) свиноматок; 10 – кімната-лабораторія штучного осіменіння свиней; 11 – годівниця.

Висновки. Табірне утримання сприяло підвищенню відтворювальної функції маточного поголів'я. Було одержано приплоду на 272 голови більше проти плану. Значно підвищилась і якість молодняку при істотному зниженні падежу. Вага поросят при відлученні зросла порівняно з тими, котрі були у приміщеннях, на два кілограми.

Табірно-пасовищне утримання позитивно вплинуло на економічну ефективність свинарства в цілому по господарству.

Чистий прибуток від реалізації свинини склав 17,6 відсотки від загального чистого прибутку, одержаного у тваринництві.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Сагло А.Ф. Летнее лагерно-пастбищное содержание свиней / А.Ф.Сагло. – Ж. Свиноводство. – 1981. - № 6. - С.19.
2. Заболотный И.И. Содержание свиней в летних лагерях и на пастбищах / И.И.Заболотный. - Ж. Свиноводство. – 1983. - № 4. - С.3-5.
3. Сагло А.Ф. Эффективность летне - лагерного содержания свиней в хозяйствах Полтавщины / А.Ф.Сагло, И.К.Паламаренко. - Сб. «Свиноводство». – 1986. - Вып.42, «Урожай». - С. 59.

Сагло А.Ф., Перетятко Л.Г., Микрюков А.В., Конкс Т.Н., Павленко Е.М., Говейко Т.С., Квилинский Я.В. Технологические особенности и эффективность летне-лагерного содержания свиней.

В статье изложены вопросы технологии и экономической эффективности содержания разных возрастных и производственных групп свиней в условиях летних лагерей. Приведены особенности содержания подсосных и холостых свиноматок, ремонтного и откормочного поголовья свиней в условиях лагерей. Обращено внимание на целесообразность сочетания лагерного содержания с пастбищным. Лагерно-пастбищное содержание в условиях эксперимента положительно повлияло на экономическую эффективность свиноводства в целом по хозяйству. Чистая прибыль от реализации свинины составила 17,6% от общей чистой прибыли, полученной в животноводстве.

O.F. Saglo, L.G. Peretyatko, O.V. Mikriukov, T.N. Konks, O.M. Pavlenko, T.S. Goveiko, Ja.V. Kvilinskyi. A technology and an efficiency of the summer camp keeping of pigs.

The questions of a technology and an efficiency of keeping the different aged and production groups of pigs under the conditions of summer camps are given in the article. It has been shown the peculiarities of keeping of lactation and unpregnant sows, remount and fattened pigs' stock under the conditions of camps. It was paid attention on the expediency of a combination of the camp keeping with pasturage. A camp pasturage keeping under the conditions of an experiment positively influences on the economic efficiency of pig-breeding in an agricultural enterprise in general. The pure profit from a realization of pork consist of 17.6% from a common pure profit which was got in the stock-breeding.